

SLOVENSKA KNJIŽEVNOST V ZRCALU DRUGEGA. POUČEVANJE SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI NA TUJIH UNIVERZAH (NA PRAŠKI FILOZOFSKI FAKULTETI)

Poučevanje slovenske književnosti v tujem okolju je specifična komunikacija, ki za predavatelja ne pomeni samo razvijanja vedenja o literaturi in predstavitve literarnega sistema, saj celoten vzgojno-izobraževalni proces spada tudi v kontekst medkulturnega zблиževanja. Študentje morajo predvsem razumeti kode druge kulture. Cilji in učinki literarnega izobraževanja so za predavatelja in študenta nasploh nekoliko drugačni kot na primer v okviru študija slovenske književnosti na slovenski univerzi. To se najbolj pokaže pri seminarskem delu, ki zahteva aktivni pristop obeh strani. Študentje kljub temu, da od drugega letnika univerzitetnega študija bolj ali manj obvladajo slovenski jezik, potrebujejo veliko mentorskega dela pri raziskovanju sinhrono in diahrono mreže književnega sistema, predvsem pa pomoč pri razumevanju sekundarne znanstvene literature. Potrebujejo tudi več spodbude pri odločanju za metodologijo znanstvenega raziskovanja. V obdelavi seminarskega gradiva je poseben poudarek tudi na »stičnosti obeh kultur«: poznavanju medkulturnih stikov, ki so bili med Čehi in Slovenci še posebej bogati, raziskovanju fenomena recepcije slovenske kulture na Češkem, vprašanju prevodov. Samo specifične metode literarnega raziskovanja in pedagoškega podajanja vsebin zagotavljajo uspešno komunikacijo med dvema kulturama, v katero spada tudi proces predajanja in sprejemanja znanj o slovenski književnosti v tujem univerzitetnem okolju.

slovenska književnost, poučevanje slovenske književnosti na tujih univerzah, praška slovenistika, češko-slovenski stiki

Teaching Slovene literature in a foreign environment is not only a specific kind of communication, but for the teacher involves more than the development of literary knowledge and presentation of the literary system, as the whole teaching process takes place within a context of intercultural understanding. Above all, students need to understand the codes of another culture. The goals and effects of literary education are, for teachers and students alike, somewhat different to those present in the study of Slovene literature at a Slovene university. This is most apparent during seminar work, which demands the active involvement of both sides. In spite of the fact that they have a reasonable command of Slovene, second year students need a great deal of guidance when researching synchronic and diachronic aspects of the literary system, requiring particular help with understanding secondary academic literature. They also require considerable support when deciding what research method to use. In seminar material special emphasis is placed on "cultures in contact": awareness of the rich cultural contacts between Czechs and Slovenes, researching the reception of Slovene culture by the Czechs and the issue of translation. It is only specific methods of literary research and the teaching of content that ensure successful communication between two cultures, which includes the transmission and reception of knowledge on Slovene literature in the foreign university environment.

Slovene literature, teaching Slovene literature at foreign universities, Prague Slovene Studies, Czech-Slovene contacts

1 Poučevanje slovenske književnosti v tujem okolju je specifična komunikacija, ki kot pedagoška dejavnost na visoki šoli ne pomeni samo razvijanja vedenja o slovenski književnosti in predstavitve njenega literarnega sistema, ampak tudi umeščanje vzgojnoizobraževalnega procesa v kontekst medkulturnega zблиževanja in ima zato vse značilnosti interkulturnega dogajanja. Študentje v procesu aktivnega sprejemanja znanja o slovenski književnosti odkrivajo kode druge kulture, saj si v procesu sprejemanja in doživljanja slovenske književnosti in kulture, izraženo v jeziku modernih kulturoloških študij, tudi nadenejo masko nove narodnostne identitete. Receptija znanja je mogoča samo na podlagi emocionalne motivacije študentov in je odvisna od njihove »receptijske poglobljenosti«, kar pa je rezultat psiholoških in kulturnih dejavnikov. Študentje v češkem kulturnem okolju sploh začnejo študirati slovenski jezik in književnost zaradi primarne radovednosti in navdušenosti za drugo kulturo. Poučevanje slovenske književnosti na praški univerzi kot medkulturna komunikacija na univerzitetnem nivoju je zato poseben tip literarnega izobraževanja, ki se razlikuje od poučevanja slovenske književnosti na slovenskih univerzah. Po obsegu in kvaliteti posredovanega znanja ne more konkurirati z matičnimi univerzami, lahko pa slovenistična znanja nadgradi in poveže z ostalimi sorodnimi vedami in izkušnost drugega udomači z drugačnostjo danega okolja. Cilji, metode in učinki literarnega izobraževanja so zato za predavatelja in študenta nasploh nekoliko drugačni kot na primer pri študiju slovenske književnosti na slovenski univerzi.

2 Predavanje o slovenski književnosti je za predavatelja aktivna refleksija o slovenski literarni in kulturni zgodovini, ki izhaja iz dosežkov slovenske literarne vede in zgodovine. Za študente je sprejemanje tuje književnosti ter druge kulture tudi doživetje njenih literarnih in kulturnih kodov.¹ Didaktika poučevanja slovenske književnosti, ki izhaja iz ciljev, je zato drugačna, z večjim upoštevanjem konteksta. V raziskovanju literarnih metod posredovanja znanja je treba upoštevati več dejavnikov.

2.1 Iz ontološkega statusa slovenske književnosti kot tuje književnosti, ki se poučuje v drugonarodnem okolju, izhaja usodna **povezanost učenja jezika, književnosti in kulture**. Študentje so v prvem letniku študija na začetku in še ne obvladajo jezikovnega sistema, hkrati pa razpolagajo samo z osnovnimi informacijami o slovenski kulturi in književnosti, ponavadi stereotipnega, omejenega značaja. Predpogoj poglobljenega študija književnosti, ki se lahko uresniči šele v višjih letnikih, je zato osnovno znanje jezika.

2.2 Poučevanje slovenske književnosti je vedno **primerjalno in kontrastivno** – glede na diahrono in sinhrono mrežo češke literature in glede na evropski kontekst.

¹ Prav slovenska kultura je nasičena z literarnimi kodi in zato za zunanjega opazovalca v določenem smislu »zaprt«. Predpogoj za njeno razumevanje je prav obvladanje slovenske književnosti. Ivan Cankar je izoblikoval največ tovrstnih kodov (sitagme doline šentflorijanske, hlapčevstva, hrepenenja itd.), ki so se ukoreninili v slovenski povojni kulturi v povezavi z iskanjem slovenske narodnostne identitete.

Predavanja o slovenski književnosti mora izhajati predvsem iz srednjeevropskega prostora in tako izpostavljati povezave z južnoslovanskimi in ostalimi slovanskimi književnostmi in stičnimi književnostmi.² Poučevanje mora spodbujati paralele in poudarjati razlike in odvisnosti, v kar se vedno bolj usmerjajo sodobne raziskave nacionalnih književnosti v literarni vedi.

Slovenska književnost se v Pragi – metaforično rečeno v srcu Evropi – **sprejema kot ena izmed srednjeevropskih književnosti**: v odnosih in kontrastih glede na ostale nacionalne književnosti, v verigi povezav in navezav. Kako lahko razmišljamo o književnostih po drugi svetovni vojni, to pomeni o nacionalnih književnostih, ki so obstajale znotraj bivših totalitarnih režimov? V podobnem razvoju lahko izpostavimo podobne ali skupne motive in teme, raziskujemo problem ideologije (in socialističnih mitov) v književnosti in kasnejša demitologiziranja socialističnih mitov (v slovenski prozi na primer problem mita o drugi svetovni vojni).³

Primerjalno naravo poučevanja slovenske književnosti spodbuja tudi **močna tradicija češke slavistike kot zelo izrazite vede v evropskem okviru**. Na češkem ozemlju se je več kot dve stoletji poudarjala celovitost slovanskih književnosti v povezavi z idejo slovanske vzajemnosti. Češki slavisti so vse od romantike povezovali slovensko književnost z razvojem južnoslovanskih literatur in te študije so bile primerjalne – komparativne narave (Jensterle-Doležalová 2005: 24–38).⁴

2.3 V predavanju je treba vključiti **znanja iz slovenistične vede** tako iz matične Slovenije kot tudi iz češke slavistike. V 20. stoletju lahko na univerzitetnem nivoju zasledujemo dosežke brnske in praške slovenistike. Brnsko slavistiko so zaznamovala znanstvena prizadevanja profesorja Franka Wollmana, ki je oblikoval brnsko šolo literarnovedne slavistike, med slovenisti je prvi pregledno obdelal slovensko dramatiko (Wollman: 1925, 1930).⁵ Profesor Viktor Kudělka (Dorovský 1999) se je navezal na wollmanovsko tradicijo in se je profiliral predvsem kot raziskovalec slovanske in južnoslovanske literarne romantike: raziskoval je vpliv Kollarjevih idej na južnoslovanske književnosti in češkoslovaško-južnoslovanske literarne stike, prav v šestdesetih letih pa je postal glavni češki slovenist. Znan je kot raziskovalec Prešernovega dela, pozneje se je ukvarjal tudi z moderno in povojno slovensko dramatiko in prozo. Napisal je *Zgodovino slovenske književnosti* za Čehe (Kudělka 1974, 1977) in *Slovar slovenskih pisateljev* (Kudělka 1967). Raziskave slovenske književnosti v Brnu nadaljuje profesor Ivan Dorovský v okviru balkanskih študij: tako v svojih monografijah (Dorovský 1995, 2000) kot v zbornikih in

² Stične književnosti so književnosti sosednjih narodov: slovenska književnost je bila vedno na križišču vplivov, posebno – usodno – mesto v tovrstnih vplivoloških študijah zavzema kultura nemško govorečih narodov.

³ V slovenski in hrvaški povojni prozi je zelo hvaležno raziskovanje stereotipa o drugi svetovni vojni.

⁴ Kot primer tovrstnih študij na začetku 20. stoletja lahko navedemo raziskovanje protestantizma pri južnih Slovanih praškega profesorja Murka – slavista slovenskega izvora in brnskega profesorja komparativista Franka Wollmana (knjiga o južnoslovanskih dramatikah (Wollman 1930), monografija o slovenski dramatiki (Wollman 1925)).

⁵ Prevod Wollmanove *Slovenske dramatike* je v Sloveniji na žalost izšel šele leta 2004.

člankih. Prav profesor Ivan Dorovský je v okviru brnskega Seminarja balkanistike skupaj z zunanjimi sodelavci iz Brna in Prage pripravil in leta 2001 izdal *Slovar balkanskih književnikov* (Dorovský (ur.) 2001), v katerem so zastopani tudi slovenski avtorji. Slovenistika v Pragi je bila po drugi svetovni vojni povezana z imenom Otona Berkopca, ki je dolga leta vodil Slavistični inštitut in pa Slovansko knjižnico v Pragi.

Slovenistika kot veda se na Češkem že več kot deset let razvija v okviru dveh slavističnih oddelkov: na Filozofski fakulteti Masarikove univerze v Brnu (od leta 1995) in na Filozofski fakulteti Karlove univerze v Pragi (od leta 1993) kot specializacija – to pomeni v povezavi z ostalimi predmeti. Uspešnost obeh centrov se kaže tudi v organiziranih konferencah in kolokvijih in v izdaji zbornikov. Pod vodstvom profesorja Pospíšila in profesorja Zelenke je češka slavistika navezala stik tudi s slovenskimi literarnimi znanstveniki (Pospíšil, Zelenka (ur.) 2005). Praška slovenistika je od leta 2000 začela v sodelovanju s Slovansko knjižnico Narodne knjižnice v Pragi organizirati slovenistične kolokvije, na podlagi katerih je izdala več zbornikov s slovenistično problematiko (Honzak Jahič, Nedvedová (ur.) 2000, 2005; Nedvedová, Piko Rustia (ur.) 2003).

2.4 V predavanjih je treba upoštevati tudi **kontekst češke literarne vede in dosežkov češke literarne zgodovine in slavistike** – strukturalizma in poststrukturalizma, pa tudi razmišljanja o literarni vedi, ki je dostopna v čeških prevodih.

Predavanje o **slovenski moderni** se pri sprejemnikih ne vgrajuje v ciklično spiralo predznanja o slovenski književnosti, saj študentje izhajajo iz češke literarne zgodovine in iz predznanja o češki moderni, kot jim je bila posredovana v srednji šoli (skupaj z osnovnim znanjem o svetovni književnosti). V kontekstu moderne, ki je tako izrazito odmevala v vseh slovanskih književnostih, je zelo produktivna primerjava dramskih in proznih modelov Ivana Cankarja in Karla Čapka. Podobno se tudi predavanje o avantgardi na Slovenskem in o Kosovelovih *Integralih* ne obide brez primerne navezane na bogate izkušnje in tradicijo češkega nadrealizma, ki je zaznamoval češko književnost v 20. stoletju.

Predavatelj je prvi, ki študentom zaznamuje usodne točke na zemljevidu slovenskega literarnega dogajanja, ki jih seznanja z osnovnimi znanji iz slovenske književnosti a hkrati tudi ta, ki jih posredno nauči sprejemati kode slovenske kulture, zato se mora naučiti poudarjati medkulturne in medliterarne razlike in izrabljati podobnosti, kot na primer skupne metafore.

2.5 Slovenska književnost se na praški fakulteti vedno predava v **kontekstu češko-slovenskih kulturnih stikov**,⁶ ki so bili vse od 19. stoletja izjemna bogati in plodni. Na Češkem se je vse od članka Čelakovskega o Prešernu leta 1832 – predvsem v okviru južnoslovanskih študij – gojila in vzpodbujala refleksija o slovenski književnosti. Publicističnim člankom so na prelomu 19. in 20. stoletja sledila strokovna in znanstvena razmišljanja.

⁶ Glej Boris Urbančič, *Česko-slovenské kulturní stiky*, Praha: Euroslavica 1995.

Posebno značilna je bila tradicija prevajanja slovenske književnosti na Češkem, ki je že od vsega začetka tudi razširjala vednost o slovenski književnosti. V predavanjih o Ivanu Cankarju je treba obrazložiti tudi recepcijo tega avtorja na Češkem. Čehi so radi prevajali njegovo kratko prozo, saj sami niso imeli toliko prozaikov s podobno žanrsko usmerjenostjo. Vemo, da so bile nekatere njegove drame predvajane prej na Češkem kot v Sloveniji in da jih je kritika zelo pozitivno sprejela.⁷

Izrazit je pojav slovenskega umetnika v okviru slovensko-čeških stikov: v kontekstu moderne je tu nujno treba opozoriti na fenomen Zofke Kvedrove, pisateljice, ki je več let preživela v Pragi, pisala v več jezikih in so jo zaznamovala tri kulturna okolja (slovensko, češko in hrvaško), avtorice, katere ustvarjanje lahko razumemo samo v srednjeevropskem kontekstu.

Zgodovina prevajanja slovenske književnosti na Češkem ima svoje vzpone in padce, najboljši prevodi po drugi svetovni književnosti so za sloveniste že neke vrste legenda: kot npr. Hiršalovi prevodi Franceta Prešerna (1978), prevodi Srečka Kosovela (1974) V. Závade in O. Berkopca. V zdajšnjem obdobju so še vedno najbolj odmevni prevodi Františka Benharta. Prevodi pomenijo tudi izhodišče za delo v seminarju in za nekatere študente tudi »pomožno« obvezno branje – slovenskega jezika ne obvladajo vsi, vsaj ne v tolikšni meri, da bi v izvirniku lahko brali npr. Cankarjevo *Hišo Marije Pomočnice*.

Moč družbenega vplivanja nekega jezika je dana s prevajanjem, tudi mi na fakulteti vzgajamo bodoče prevajalce, ki se morajo zavedati tradicije prevajanja, do katere morajo izoblikovati tako kritičen kot pozitiven odnos.

Predavanje o slovenski književnosti je zato vedno primerjalno in kontrastivno, postavljeno v srednjeevropski kontekst, v zrcalu drugega ga zaznamuje ozaveščanje širšega znanstvenega, kulturnega in vrednostnega sistema.

3 Drugačnost znanstvenega in pedagoškega dela pri poučevanju slovenščine na tujih univerzah se najbolj pokaže v seminarskem delu, ki zahteva aktiven pristop obeh strani. Čeprav študentje do drugega letnika univerzitetnega študija bolj ali manj osvojijo slovenski jezik, potrebujejo veliko mentorskega dela pri raziskovanju sinhrono in diahrono mreže slovenske književnosti, predvsem pa pomoč pri razumevanju sekundarne znanstvene literature. Zahtevajo tudi veliko spodbude pri odločanju za metodologijo znanstvenega raziskovanja: kar pomeni pomoč tako pri oblikovanju znanstvenega prispevka kot pri strukturiranju teme, citiranju in bibliografiji. Seminarsko delo formalno pomeni prvi poskus znanstvenega soočenja s slovensko književnostjo – posebno v obliki napisanega referata.

Cilj in vsebina aktivnega študentovega dela se v seminarskem delu slovenistike na neslovenskih univerzah razlikujejo. Členov literarne komunikacije je morda več, poudarki na elementih komunikacije so drugačni: študent, predavatelj, slovenska književnost, češka književnost in druge književnosti. Študentje imajo namreč kot drugo specializacijo navadno še en jezik – pogosto še en slovanski jezik, kot na

⁷ Oton Berkopec je podrobno obdelal recepcijo Ivana Cankarja na Češkem (Berkopec 1969, 1970, 1971).

primer bohemistiko. Poseben problem je problem aktivne interakcije med učiteljem, naslovnikom in vsebino, ki se mora odraziti v študentovem ustvarjalnem oblikovanju kvalitetnega referata na podlagi samostojnega dela, v katerem temeljito izrabijo in obdela sekundarne vire in dostopne kritične reference. Težišče seminarskega dela je v problemski zasnovi teme in v tvorni obdelavi sekundarnih virov.

Študentje v svojih znanstvenih metodah, v katerih se kot izhodišče spodbuja literarni tekst, **izhajajo tako iz dostopne slovenistične vede kot tudi iz bohemistike** – iz češke literarne vede in dosežkov primerjalne literarne vede, kar se izrazi v njihovih sklicevanjih na kritiška mnenja, članke in študije, v njihovi uporabi sekundarne literature. Pomembno je primerjanje in razvrščanje. Ni naključje, da so bohemisti ponavadi tudi najboljši slovenisti v letniku.

Tudi pri obdelavi seminarskega gradiva je pomemben poudarek na **»stičnosti obeh kultur«**: poznavanje medkulturnih stikov, ki so bili med Čehi in Slovenci še posebno bogati, je v raziskovalnem procesu nujno, kar pomeni tudi poznavanje recepcije slovenske kulture in literature na Češkem, na primer poznavanje problematike prevodov. To kaže tudi na **položaj in prepoznavnost slovenske književnosti v sodobni češki družbi**.

Poleg doživljanja lahko v študentskem aktivnem delu – pri predstavitvi referata in kasnejšem pisanju – bolj pozorno razvijamo razumevanje in vrednotenje slovenske književnosti in kulture. Prav v okviru prvih znanstvenih poskusov pisanja se študentje učijo upoštevati tudi izvenliterarne – npr. sociolingvistične okoliščine – okoliščine. Sociološki dejavniki bralčeve/kritikove/študentove sprejemljivosti predpostavljajo tudi kakovost sprejemanja tuje – slovenske književnosti.

Tudi seminarsko delo je predvsem komunikacija, v ustni predstavitvi se spodbuja dialog, ki pomeni ponotranjenje drugega – in njegovega odziva v proces u posredovanja teme. Pri pisnem oblikovanju se spodbujata kritično mišljenje in sposobnost obdelave različnih virov.

Napisani referati so prvi zametki znanstvenih člankov in študij, pri nekaterih tudi prvi začetki diplomskega dela, zato je poglobljena refleksija o problemu še posebno pomembna. Poglobljeno delo pri oblikovanju referata zahteva od študenta tudi sintezo in analizo predhodnih znanj iz slovenske književnosti. Pri tem se predpostavlja večja pomoč s strani predavatelja. V dialogu z besedilom študent odkriva intertekstualne in interkulturne povezave. Pri tem se nauči razpoznavati dejavnike literarnega sistema – avtorja, način objave in pa vpliv neliterarnih dejavnikov. Večja gostota konteksta ga seznanja s kulturnimi in zgodovinskimi informacijami nekega obdobja.

Kompleksnost recepcije slovenske književnosti se intenzivira tudi s študentovim osebnostnim razvojem, s ponavljajočimi se neposrednimi stiki s slovensko književnostjo in kulturo, z njegovimi potovanji in študijskimi bivanji v Sloveniji, na primer v okviru programov Ceepus – Erasmus ali kako drugače.

4 V zadnjem času je med slovenisti naraslo zanimanje za slovenistiko doma in po svetu. Na različnih kongresih in srečanjih se vrstijo refleksije o sedanjosti in prihodnosti slovenistike: na slavističnih kongresih v Lendavi (Hladnik (ur.) 2005) in Zagrebu (Hladnik (ur.) 2006) in na slovenističnem srečanju na Dunaju. Slovenisti si postajajo vse bližji, problemi pri oblikovanju učnih programov glede na bolonjsko deklaracijo na različnih univerzah so podobni. Če parafraziramo proces: slovenistika vse bolj postaja globalna znanost, ni omejena samo na matično okolje Slovenije.

Slovenska književnost se na praški fakulteti predava v pogledu drugega: vedno je treba upoštevati kontekst slovenske književnosti v interakciji z ostalimi književnostmi – predvsem stičnimi književnostmi in literaturo drugega okolja – v srednjeevropskem prostoru. Pri poučevanju slovenske književnosti na neslovenski univerzi se literarna veda in slovenska literarna zgodovina nadgrajujeta s spoznanji iz ostalih ved, zgodovine, politologije, sociologije, poudarjajo se interkulturalnost in medbesedilne povezave. Upoštevata se tudi tradicija češko-slovenskih odnosov. Tematizirata se primerjalni in kontrastivni vidik slovenističnih študij, predvsem pa se morajo vanje vključiti spoznanja iz sodobne primerjalne literarne zgodovine in literarne vede. Slovenistika na matičnih univerzah in drugod po svetu mora biti intelektualno zahtevna, kar pa je odvisno tako finančne moči univerze kot tudi od usmerjenosti oddelka, fakultete itd. Prihodnost slovenistike je na praški Filozofski fakulteti odvisna predvsem od koncepta prihodnje praške slavistike, od prihodnjih študijskih programov.

Kot **znanstvena disciplina je slovenistika ena sama**: v Sloveniji, na Češkem ali v Ameriki. Nasprotno pa si moramo ozavestiti, da mora biti poučevanje slovenske književnosti na praški slovenistiki kvalitativno in kvantitativno drugačno, saj so razlikujejo metode in cilji poučevanja, ki izhajajo iz posebnosti in razlik drugega, češkega kulturnega okolja, to pomeni predvsem vloge in tradicije slovenistike v češkem okolju.

Literatura

- BERKOPEČ, Oton, 1969, 1970, 1971: Ivan Cankar v čeških prevodih in v luči češke publicistike. *Slavistična revija* 17/1, 247–277; 17/2, 365–390; 18/1–2, 153–160, 299–315; 19/1, 105–112; 19/2, 229–240; 19/3, 340–352; 19/4, 474–478.
- DOROVSKÝ, Ivan, 1995: *Dramatické umění jižních Slovanů I*. Brno.
- DOROVSKÝ, Ivan, 1999: *Znalec literatur slovanského Balkánu. Studie z literárněvědné slavistiky*. Ur. I. Dorovský. Brno: Masarykova univerzita. 134–140.
- DOROVSKÝ, Ivan, 2000: *Slované a Evropa*. Brno: Masarykova univerzita.
- DOROVSKÝ, Ivan (ur.), 2001: *Slovník balkánských spisovatelů*. Praha: Libri.
- HLADNIK, Miran (ur.), 2005: *Madžarsko-slovenska razmerja, slovenistika na sosednjih univerzah, zahodnoslovanski študiji, izbor šolskega berila, humanistika in družboslovje v Pomurju* (Zbornik Slavističnega društva 16). Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije.

- HLADNIK, Miran (ur.), 2006: *Preseganje meje: izdajanje slovenske leposlovne klasike, slovenistični Zagreb, ilirizem, slovanske literature in slovenska književnost, slovenistična in primerjalna literarna veda, slovenist v razredu, mladinska književnost* (Zbornik Slavističnega društva 16). Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije.
- HONZAK JAHIĆ, Jasna, NEDVĚDOVÁ, Milada K. (ur.), 2000: *France Prešeren očima pražských slovenistů*. Praha: Národní knihovna ČR, Slovanská knihovna.
- JENSTERLE-DOLEŽALOVÁ, Alenka 2005: Podoba slovenske književnosti v češki kulturi 19. stoletja. *Jan Václav Lego (1833–1906)*. Ur. J. Honzak Jahić, M. K. Nedvěďová. Praha: Národní knihovna ČR. 24–38.
- NEDVĚDOVÁ, K., Milada, PIKO RUSTIA, Martina (ur.), 2004: *Matija Majer Ziljski v česko-slovinském kontextu*. Praha: Národní knihovna ČR, Slovanská knihovna.
- HONZAK JAHIĆ, Jasna, NEDVĚDOVÁ, Milada K. (ur.), 2005: *Jan Václav Lego (1833 – 1906)*. Praha: Národní knihovna ČR, Slovanská knihovna.
- KUDĚLKA, Viktor, 1967: *Slovník slovinských spisovatelů s nástínem hlavních vývojových etap slovinské literatury*. Praha.
- KUDĚLKA, Viktor, 1974, 1977: *Dějiny slovinské literatury*. Praha.
- POSPÍŠIL, Ivo, ZELENKA, Miloš (ur.), 2005: *Matija Murko v myšlenkovém kontextu evropské slavistiky*. Brno: Masarykova univerzita.
- WOLLMAN, Fran, 1925: *Slovinské drama*. Bratislava.
- WOLLMAN, Fran, 2004: *Slovenska dramatika*. Prev. Andrijan Lah. Ljubljana: Slovenski gledališki muzej.
- WOLLMAN, Fran, 1930: *Dramatika slovanského jihu*. Praha: Slovanský ústav.